

Een vogelrots in de Duitse Bocht

Otte Zijlstra

Luchtfoto met Helgoland en Düne.

Bron: Internet (Wikipedia).

Helgoland is een eiland in het zuidoostelijke deel van de Noordzee. Dit deel van de zee staat bekend als de Duitse Bocht. Het eiland bestaat uit een rotsformatie die uit de zee opduikt en is zeer vogelrijk. Op het eiland, dat ook bewoond is, bevinden zich interessante vogelrijke gebieden, waaronder een bekende 'vogelrots'. Er broeden hier een aantal leuke zeevogelsoorten die we in Nederland niet vaak zo dicht bij te zien kunnen krijgen, uitgezonderd als stookolieslachtoffer.

Het meest tot de verbeelding sprekend zijn de Jan-van-genten die op het eiland een kleine kolonie hebben met een omvang van ongeveer driehonderd paar. Sinds 1991 broedt deze soort er. Aanvankelijk met slechts twee paren. Het eiland heeft een oppervlak van 1,9 km² (190 hectare) en bestaat eigenlijk uit twee 'verdiepingen'. Er is namelijk een hoger gelegen deel en een lager gelegen deel. In de buurt van Helgoland ligt nog een kleiner eiland (Düne) met een oppervlak van circa negentig hectare. Daar komen twee soorten zeehonden voor: de Gewone Zeehond en de Grijze Zeehond (Kegelrob). We hebben dit eiland midden mei bezocht, maar ook andere jaargetijden komen in aanmerking voor een bezoek. Dat is uiteraard afhankelijk van wat men er hoopt te gaan zien.

Rijdend door Oost-Friesland bereikten we spoedig de Wesertunnel bij Bremen. De laagvlakte in Duitsland waar we doorheen reisden, doet denken aan de bekende weidevogelgebieden in ons land. Voor de overtocht met de boot naar Helgoland moesten wij in dit jaargetijde in Cuxhaven zijn. Daar nemen vriendelijke mensen je auto in ontvangst en deze wordt netjes en veilig voor je weggezet. De gewone boot is de 'Atlantis'. Dit schip doet bijna drie uur over de tocht. Omdat het een grote boot niet aan de kant kan komen, wordt

men met een tender aan land gezet. De rode rotsen van bontzandsteen, afgewisseld met witachtige kalklagen, torenden zo'n zeventig meter boven ons uit. Dat was een indrukwekkend gezicht. Direct na aankomst zochten wij ons appartement op en gingen vervolgens snel en uitgerust met verrekijkers een eerste verkenning uitvoeren. Auto's rijden hier niet en dat is toch wel een verademing. Alleen elektrisch aangedreven voertuigen rijden er rond. Daar moet je wel voor uitkijken, omdat je ze niet hoort aankomen.

Een vogelrots in de Duitse Bocht

We ontdekten al snel het gemak van de lift die je van het laag gelegen deel naar het hoger gelegen deel van het eiland brengt. Vooral met al onze fotospullen scheelde dat heel wat energie. In deze tijd van het jaar – midden mei – kan men behalve de diverse soorten broedvogels ook nog leuke soorten doortrekkers tegenkomen, zoals de Fluitier en de Grauwe en de Bonte Vliegenvanger. Ook Zwarte Wouwen worden regelmatig waargenomen, evenals een Visarend.

Wij waren vooral op het eiland voor de broedvogels. Behalve de ‘jannen’ waren dat: vijftiwintighonderd paar Zeekoeten, zeventuizend paar Drieteenmeeuwen, vijftig paar Noordse Stormvogels en een twintigtal Alken. Ook de gebrilde vorm van de Zeekoet komt hier voor. Op de ‘bovenverdieping’ van het eiland kan men helemaal rondlopen en naar de opvallende rots ‘Lange Anna’ lopen. Vanaf het mooi aangelegde pad heeft men goed zicht op de koloniebroeders. Men moet naar de noordkant lopen, maar het is er allemaal kleinschalig en het is niet moeilijk de juiste weg te vinden. De Jan-van-genten kan men natuurlijk niet missen, maar minder

Het kopprofiel eem Jan-van-gent.
Foto: O.W. Zijlstra.

Heligoland in vogelperspectief rond het einde van de negentiende eeuw. De twee niveaus zijn goed te zien.
Bron: Internet (Wikipedia).

Zeekoet op de rode rotsen.

Foto: O.W. Zijlstra.

makkelijk aan te treffen zijn de Alken, omdat er daarvan maar weinig voorkomen. Ook leuk zijn de gebrilde varianten van de Zeekoet. De aantallen van deze variant schijnen in het noorden toe te nemen. Twee keer zijn we naar het eiland Düne

geweest. De boten daarheen gaan elk half uur en doen slechts vijf minuten over de overtocht. Vroeger zat Düne vast aan het hoofdeiland, maar sinds de achttiende eeuw – na een zware storm – is het los komen te liggen. Omdat dit eiland

Overzicht op de bekende vogelrotsen en Lange Anna.

Foto: O.W. Zijlstra.

Een vogelrots in de Duitse Bocht

Een Gewone Zeehond.
Foto: O.W. Zijlstra.

zandstranden heeft kunnen hier de zeehonden uitrusten. Zij zijn opvallend dicht te benaderen en zijn gewend aan de toeristen. In de haven zwom ook nog een Zwarte Zee-eend en we troffen ook hier een aantal broedende Eiders aan. Die kwamen met de jongen aanlopen vanuit het duingebied.

Elke ochtend gingen we eerst naar Lange Anna, de bekende vogelrots. De vliegtechnieken van de Jan-van-genten zijn spectaculair. Ze hangen soms even roerloos voor het klif en duiken dan naar

beneden op de plek waar ze dachten een nest te hebben. Als ze zich dan vergist blijken te hebben dan volgt een knokpartij. Als volleerde schermers gaan ze tekeer met hun prachtig aangepaste kopsnavelprofiel. Als het partners betreft dan krijgt men een geheel ander gedrag te zien en soms resulteert dat in een gezamenlijke pose met beide snavels omhoog. De Zeekoeten hebben een geheel andere landingstechniek: ze komen met hun schijnbaar veel te korte vleugels aanvliegen en laten zich vallen op het

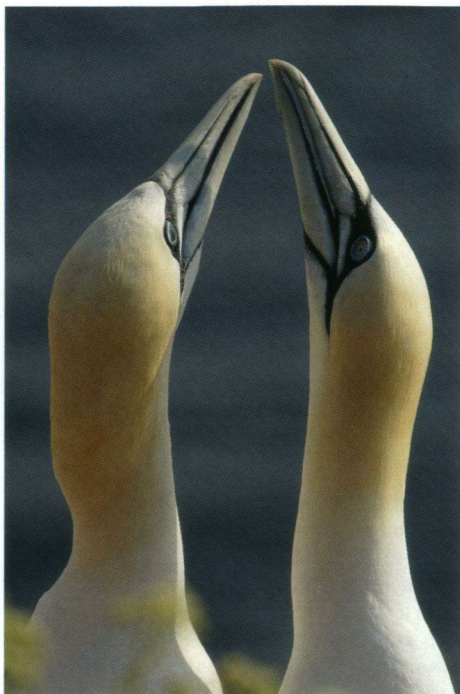
Jan-van-gent zoekt nestmateriaal.

Foto: O.W. Zijlstra.

moment dat ze in de buurt van hun nest denken te zijn. Soms is er plaatsgebrek. De Jan-van-genten breiden zich soms uit en de Zeekoeten moeten dan een beetje opschuiven.

Onze terugreis ging ook weer voorspoedig. Ook nu eerst met de kleine bootjes naar de grote boot en vervolgens door naar Cuxhaven. Bij terugkeer in de haven ontvangt men de afgegeven autosleutel weer en dan de spullen in de auto. Daarna kan je weer de weg op. Resumerend kunnen we stellen dat het zeker de moeite waard is om in mei de tocht naar Helgoland te ondernemen, maar een paar weken later kan ook nog een goede tijd zijn. Dan hebben de genten jongen en moeten de Zeekoeten met kamikazeachtige sprongen naar beneden zien te komen. In die periode zijn er wel wat minder trekvogels. Voor wie het juist daarom gaat is de herfst een aantrekkelijke optie.

■ O.W. Zijlstra, Niedorp,
e-mail: ow.zijlstra@quicknet.nl.

Partners begroeten elkaar.

Foto: O.W. Zijlstra.